

Marko Apollonio**Arhitekturna zasnova**ARHITEKTURNA ZASNOVA OBJEKTA FAKULTETE
ZA HUMANISTIČNE ŠTUDIJE KOPER**Problematika**

Koper ima podobne težave kot vsa slovenska mesta. Ekonomski trendi, potrebe po hitri komunikaciji in velikem številu parkirnih mest povzročajo selitev trgovskega in poslovnega programa na mestno obrobje. Selitev vitalnih programov se je začela že pred dvajsetimi leti s selitvijo avtobusne postaje. V osemdesetih letih sta se na obrobje preselili glavna pošta in porodnišnica, nato še sodišče. Iskanje primernejših lokacij je povzročilo opuščanje in postopno propadanje osrednjih prostorov starega mestnega središča. V povojnih letih je bila aktualna zamisel o izboljšanju bivalnih razmer in sodobnega mesta. Posredno je ideja sprožila izseljevanje preostalih prebivalcev v nova stanovanjska naselja na gričevnatem zaledju. To je sprožilo dva temeljna problema. Mestna terasasta polja so se spremenila v stanovanjsko naselje, samo mesto pa je postalo muzej, namenjen samemu sebi. Izseljevanje prebivalstva je posredno sprožilo izseljevanje dejavnosti, obrti, javnega življenja. Vzroka za sedanjo situacijo ne gre iskati v neustrezni skrbi za stavbno dediščino, ampak v pustošenju vitalnega programa mesta.

Zamiranje ožjega mestnega središča je možno zaustaviti s skrbno zasnovano programsko strategijo. V osrednje mestne ambiente je treba vstaviti programe, ki generirajo razvoj mikrolokacije in posredno vplivajo na celotno mestno središče. Ti programi potrebujejo spremljevalne dejavnosti, ki zapolnijo medprostore. Tako postavljeni sistem omogoča mestu ponovno revitalizacijo in reurbanizacijo.

Novonastajajoči univerzitetni program je optimalna rešitev za revitalizacijo mestnega središča. Mesto ima na voljo mnogo zanimivih zgodovinskih objektov znotraj srednjeveškega jedra, ki so nadvse primerni za program te vrste.

Fakulteta za humanistične študije

Fakulteta za humanistične študije bo začela delovati v študijskem letu 2001/2002. Osnovni programi fakultete sta dva dodiplomska (geografija kontaktnih prostorov ter kulturni študiji in antropologija) in en podiplomski (geografija-krasoslovje). Fakulteta ima oddelčno strukturo, ki jo sestavljajo oddelek za zgodovino, oddelek za geografijo, oddelek za kulturne študije, oddelek za antropologijo in oddelek za uporabno jezikoslovje. V študijskem letu 2001/2002 bo v dodiplomska univerzitetna programa vpisanih 90 študentov. Ko bo Fakulteta za humanistične študije delovala z vso zmogljivostjo, bo brez novih programov na njej skupaj z absolventi študiralo okoli 500 študentov.

Lokacija v osrednjem mestnem jedru zahteva spoštovanje pravil prostora. Objekt Fakultete je zasnovan kot sistem zgodovinskih objektov Armerie, Foresterie in novega prizidka. Nov prizidek je nadomestna gradnja na območju sedanjega dvorišnega dela Pretorske palače. Obstoječi objekt je po spomeniškovarstvenem poročilu mogoče arhitekturno preoblikovati, saj je zaščiten njegova ambientalna navzočnost v prostoru. Novi prizidek popolnoma spoštuje tlorisne gabarite obstoječega objekta. Gabarit se spremeni le ob izteku Garibaldijeve ulice. Zasnova skuša z enotno potezo ugoditi zahtevi po ohranitvi uličnega značaja Garibaldijeve ulice in ločitvi notranjega dvorišča Foresterie. Višinski gabarit je prilagojen sedanjemu gabaritu obstoječega objekta. Zasnova osrednjega prostora novega prizidka izhaja iz dane zasnove notranjega dvorišča Pretorske palače z iztekom arkadnega prehoda. Osnovne smeri obstoječega stavbnega tkiva tvorijo geometrijsko osnovo nove stavbe. Osrednji prostor je podaljšek notranjega dvorišča, ki objekt prizidka deli v dva dela. Osrednje stopnišče je ponovitev lajtmotiva baročnega stopnišča. Obstoječi zeleni park na dvorišču Foresterie je poudarjen kot protiutež monumentalnosti Titovega trga in geometričnosti notranjega dvorišča Pretorske palače.

Pogled proti notranjemu dvorišču Foresterie iz Garibaldijeve ulice (M. Apollonio).
Veduta del cortile interno della Foresteria visto da via Garibaldi (M. Apollonio).

Pogled v notranje dvorišče Pretorske palače skozi novi objekt Fakultete za humanistične študije.
Veduta del cortile interno di Palazzo Pretorio vista dal foyer della Facoltà degli studi umanistici.

Osnovni ambient, temno-svetlo ob vhodu v prizidek, je povzet po ambientu vhodne dvorane Armerie.

Novi prizidek fakultete

Pritličje novega funkcionalnega dela fakultete je namenjeno javni uporabi (predavanja, kongresi, predstave, sprejemi). Sestavljajo ga vhodna dvorana z vratarsko ložo, osrednja amfiteatralna predavalnica in komunikacije v spodnjem in zgornjem nadstropju. V stavbo stopimo skozi vetrolov, ki je zamaknjen v notranjost. To ustvari nadstrešek, ki je namenjen nemotenemu branju sporočil na oglasni tabli med obema vhodoma. Notranjo dvorano lahko razdelimo v sprednji nižji in zadnji tronadstropni del. V nižjem delu so vratarska loža, dvigalo za dostop invalidov v zgornja nadstropja, garderoba za študente in info točka. Tronadstropni del dvorane omogoča pregled celotne stavbe. Prostor je osvetljen zenitalno in stransko. Odpira se na notranje arkadno dvorišče Pretorske palače. Za gledališke predstave v notranjem dvorišču se lahko notranji osrednji prostor

Velika amfiteatralna predavalnica.
Sala grande dell'auditorium.

uporabi kot preddverje. S Pretorsko palačo je povezan v pritličju arkadnega dela.

Velika amfiteatralna predavalnica sprejme dvesto obiskovalcev. Naklon predavalnice je zasnovan tako, da omogoča optimalne poglede v govorniški del. Zaradi svoje večnamenskosti ima dve prevajalski kabini, projekcijsko sobo s tehničnim kabinetom ter avdio-video kontrolno sobo. Velika amfiteatralna predavalnica ima tri vhode, enega iz kletnega dela ter dva iz osrednje dvorane. Sanitarije v stranskem hodniku pritličja ob osrednji predavalnici. Osrednje stopnišče je v tronadstropnem delu vhodne dvorane.

Prvo nadstropje je v celoti namenjeno uporabi visokošolskega programa. Nad nižjim delom sta manjši predavalnici, namenjeni skupinskemu delu in vajam. Vsaka predavalnica sprejme dvaintrideset študentov. Možno jih je opremiti poljubno, odvisno od potreb programa. Vhodi v predavalnice so zamaknjeni v nišo. Vrata se zaradi zahtev požarne varnosti odpirajo proti zunanosti. Zasnova vhodov omogoča ohranitev funkcionalne širine zunanjega hodnika, hkrati pa zagotavlja zvočno zaporo pred hrupom iz osrednje dvorane. Nad osrednjo predavalnico sta dve večji predavalnici za šestdeset študentov.

Maketni prerez Armerie in Foresterie.
Sezione longitudinale del complesso storico dell'Armeria e della Foresteria.

Vhodna avla Armerie.
Ingresso principale dall'Armeria.

Maketni tloris prvega nadstropja Fakultete za humanistične študije.***Modello sezionato all'altezza del primo piano della Facoltà degli studi umanistici.***

Predavalnici sta v naklonu zaradi boljšega spremljanja predavanj. Namenjeni sta predavanjem in vajam. Sanitarije so v stranskem hodniku. Po mostovžu je možen prehod v historični del stavbe. Drugo nadstropje je enako prvemu, le da iz njega ni možen prehod.

V tretjem nadstropju so prostori za pedagoško osebje. Kabinete delimo v dve krili. Prvo je nad manjšimi predavalnicami in je namenjeno rednim profesorjem in nosilcem predmetov. Kabineti so zasnovani tako, da lahko gostijo profesorje in njihove asistente. Vsak kabinet ima tudi interni arhiv. V drugem krilu so kabineti za stalne strokovne sodelavce in gostujoče profesorje. Kabinet za gostujoče profesorje je organiziran kot enoten prostor. Uporabljati ga je mogoče kot sejno sobo. Vsak gostujoči profesor ima v njem svoj arhiv. Glede na občasno uporabo so mize namenjene vsem. Kabineti so klimatizacijsko ločeni od predavalnic in jih je mogoče naravno prezračevati.

Maketni tloris pritličja Fakultete za humanistične študije. Modello sezionato all'altezza del pianterreno della Facoltà degli studi umanistici.***Maketni tloris drugega nadstropja Fakultete za humanistične študije.******Modello sezionato all'altezza del secondo piano della Facoltà degli studi umanistici.***

V kleti objekta so dve predavalnici, projekcijska dvorana, skladišče opreme in osrednje strojne instalacije. Dve predavalnici sta namenjeni skupinskemu delu in vajam. Možno jih je spremeniti v računalniške predavalnice. Zasnova fasade omogoča naravno osvetlitev kletnih prostorov. Projekcijska dvorana je namenjena multimedijijskim predavanjem in lahko gosti šestinsdeset obiskovalcev. Dvorana je v naklonu zaradi boljšega spremljanja projekcij. V sklopu tehničnih prostorov so uredili večje skladišče za opremo in rekvizite ter ločene celice za elektro, vodne in ptt instalacije. Ogrevanje in klimatizacija delujeta s pomočjo klimatske naprave. Primarna toplozračna razvodnica poteka v srednjem pasu fasadne opne. Sekundarna razvodnica poteka nad obešenim stropom med etažnimi nosilci.

Maketni tloris tretjega nadstropja Fakultete za humanistične študije.***Modello sezionato all'altezza del terzo piano della Facoltà degli studi umanistici.***

Maketni prerez prizidka Fakultete za humanistične študije.**Modello sezionato della nuova ala della Facoltà degli studi umanistici.****Raprezentančni historični objekt fakultete**

Raprezentančni del Fakultete za humanistične študije zavzema prostore Armerie in Foresterie. Pri prenovi prostorov so bili dosledno upoštevani konzervatorski programi Zavoda za spomeniško varstvo Piran. Vhod v Armerio je s Titovega trga. Pritličje je očiščeno posegov devetnajstega in dvajsetega stoletja in prenovljeno v podobi baročnega časa. Odstranjene so predelne stene in obnovljeni stropni nosilci. Leseni strop je viden. Baročna dvorana je namenjena razstavam in informativni dejavnosti fakultete. Prehod iz dvorane na raprezentančno stopnišče je poudarjen s svetlobo. V desnem jedru raprezentančnega stopnišča je dvigalo. V levem jedru so sanitarije. V prehodu na stopnišče so na obeh straneh rekonstruirani pari stebrov. Strojnica dvigala je v zadnjem delu desnega jedra. Dostop do strojnice je s stopnišča. Baročno stopnišče je rekonstruirano v skladu s smernicami spomeniškega varstva. Osrednja rama stopnišča se po podestu deli v dve rami. Prehod iz novega prizidka se vključi v obstoječi objekt na podestu stopnišča. Tu je tudi vhod v dvigalo.

V pritličju Foresterije je kavarna, namenjena študentom. Odpira se na Titov trg in na notranje dvorišče Foresterie. Oboki v nekdanjih mitnicah so odstranjeni. Izpostavljeni so izrazito visoki stropovi, obdelani s štukaturami. Točilni pult in sanitarije so v prostor vstavljeni kot prostostoječi deli pohištva.

**Fasada na trg Giardinetto.
Veduta dal piazzale Giardinetto.**

**Notranje dvorišče Pretorske palače z objektom prizidka.
Veduta del cortile interno di Palazzo Pretorio.**

V nadstropju Armerie je prostor referata za študijske zadeve in interne komunikacije z upravo fakultete. Referat loči prostor na informacijski hodnik in čitalnico. Nadstropje Foresterie je namenjeno osrednji knjižnični dvorani. Vrinjena druga etaža je odstranjena, tako da dobimo izrazito visok prostor. Knjižnica sama je organizirana kod del pohištva. Celoten volumen knjižnice je omejen na kvader, ki je členjen na pritličje in dve nadstropji. Vsako nadstropje ima ločeno študijsko čitalnico. Arhiv historične literature je v zadnjem ločenem delu. Knjižnica je povezana s Pretorsko palačo.

Popis kvadratur:

VELIKA AMFITEATRALNA PREDAVALNICA	1X	200 OSEB	180 m ²
VELIKA PREDAVALNICA	4X	60 OSEB	71 m ²
MALA PREDAVALNICA	4X	32 OSEB	48 m ²
TEHNIČNE PREDAVALNICE (KLET)	2X	50 OSEB	55 m ²
PROJEKCIJSKA DVORANA (KLET)	1X	60 OSEB	76 m ²
		SKUPAJ	850 m ²
SERVISNI PROSTORI		SKUPAJ	200 m ²
SKUPNI PROSTORI (FOYER, KOMUNIKACIJE)		SKUPAJ	300+200 m ²
PISARNIŠKI PROSTORI ZA VODSTVO FAKULTETE		SKUPAJ	240 m ²
TEHNIČNI PROSTORI		SKUPAJ	100 m ²
		SKUPAJ	1900 m ²

OBSTOJEČI OBJEKTI			
RAZSTAVNA AVLA			150 m ²
KAVARNA			140 m ²
KNJIŽNICA IN ČITALNICA			350 m ²
PROSTORI ZA UPRAVO UNIVERZE			160 m ²
KOMUNIKACIJE IN SERVISNI PROSTORI			120 m ²
		SKUPAJ	920 m ²
		SKUPAJ	2820 m ²

V drugem nadstropju Armerie so prostori vodstva fakultete. Nanizani so okoli osrednjega prostora, ki se z veliko horizontalno zasteklitvijo odpira na baročno stopnišče. Osrednja pisarna je dekanova. Orientirana je na Titov trg. Vhod v dvigalo je v desnem jedru. Sani tarije so v levem jedru.

Raprezentančni prostori so očiščeni vseh zgodovinskih sedimentov. Izpostavljene so le najkvalitetnejše značilnosti (štukature, balustrade, stebrišče in poslikani tramovi). Prevladujoči značilnosti teh prostorov sta spreminjanje zaznave prostorov (visoki – nizki prostori) in svetloba (svetlo - temno).

Zunanja ureditev

Zunanji prostor dvorišča Foresterie bi bilo treba oblikovati kot zeleno notranje dvorišče in ga tako pomensko ločiti od monumentalnosti Titovega trga. Potrebna je tudi ločitev od poteka Garibaldijeve ulice, ki se izvede v obliki treh stopnic.

Tržno površino Giardinetta ob vhodu v novi prizidek je treba oblikovati kot zeleni urbani park. V preteklosti je bil to park Pretorske palače. Problem parkiranja stanovalcev, uslužbencev občine in fakultete bi bilo možno rešiti s podzemno garažno hišo pod trgom.

LITERATURA

Bernik, S. (1968): Organizem slovenskih obmorskih mest: Koper, Izola, Piran. Ljubljana.

Čok, L. (1998): Presoja prostorskih potreb za izvajanje programov Fakultete za interkulturalne študije. Koper, ZRS.

Hoyer, S. A. (1995): Konzervatorska izhodišča za prenovu Pretorske palače, Armerie in Foresterie. Piran, Zavod za varovanje naravne in kulturne dediščine.

Mršnik, M. (1994): Projekti za prenovu pretorske palače. Piran.

Semi, F. (1975): Capris - Justinopolis - Capodistria, La storia, la cultura e l'arte. Trieste, Lint.

Darko Darovec

VIZIJA ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA SREDIŠČA REPUBLIKE SLOVENIJE KOPER

Poslanstvo Znanstveno-raziskovalnega središča Republike Slovenije Koper (ZRS Koper) ni le v njegovi funkciji multidisciplinarnega javnega raziskovalnega zavoda, povezanega z visokošolskimi organizacijami, "ki v okviru Programa dela kot javno službo uresničuje svoje raziskovalne programe na zaokroženem področju raziskovalnega dela, za katero je pričakovati, da bo v svetu aktualno še v naslednjem desetletju in je hkrati za Slovenijo tako pomembno, da obstaja državni interes, da

se na tem področju dolgoročno raziskuje", kot je med drugim zapisano v sklepu o ustanovitvi, temveč še posebno kot nacionalne ustanove, ki deluje na regijsko zaokroženem območju in s tem prispeva k policentričnemu razvoju slovenske znanosti, z nalogo razvijanja določenih nacionalno deficitarnih raziskovalnih usmeritev, ustvarjanja temeljev za nastanek dovolj velikega kritičnega intelektualnega jedra za razvoj visokošolskega izobraževanja, ki bo združeno z raziskovalnim ustvarjanjem v bodočih evropskih povezovalnih in svetovnih globalizacijskih procesih na delu izredno izpostavljenega slovenskega nacionalnega in etničnega ozemlja sposobno ohraniti in razvijati slovensko samobitnost, razvoj znanosti in znanja, se na enakopravnih razvojnih in raziskovalnih usmeritvah povezovalo in sodelovalo s svetom ter tako skrbelo oziroma pripravljalo tudi ustrezne podlage nadaljnjim možnostim za vključevanje slovenske narodne manjšine onkraj državnih meja v vsestransko delovanje in povezovanje z matično državo. Zavedati se namreč moramo, da bo znanost v okviru bodočih evropskih scenarijev nenadomestljiva družbena in razvojna komponenta, ki bo v povezavi z visokim šolstvom lahko najprej neposredno pripomogla k sami fizični in demografski revitalizaciji posameznega območja, nato pa še posredno prispevala k povezovanju in uveljavljanju celotne regije v nacionalnem in evropskem kontekstu. Ali, kot je malo pred odhodom na izpolnjevanje novih nalog ministrice za šolstvo, znanost in šport zapisala prva direktorica ZRS Koper, dr. Lucija Čok (zamenjal jo je dr. Darko Darovec): "Usmerjeno raziskovanje in vsebina raziskovalnih programov sta pred petimi leti postavili ZRS Koper pred nalogo, da kot raziskovalni zavod oblikuje interdisciplinarne, problemsko kompleksne, vsebinsko in metodološko zanimive raziskovalne pristope, kot prenosnik novih znanj pa nova znanja in pristope ponudi univerzitetni ravni izobraževanja. V tej vlogi je ZRS Koper dejavno sodelovalo pri organizaciji in uresničevanju podlag za nastanek in razvoj visokega šolstva na Primorskem. Z oblikovanjem univerzitetnih programov in usposabljanjem svojih raziskovalcev in mladih raziskovalcev za pedagoško delo je ZRS Koper pripomoglo k oblikovanju razmer za nastajanje tretje slovenske univerze, ki bo znanstveno usmerjena, ponujala študentom alternativne, na regionalne posebnosti vezane programe, pri tem pa omogočala interdisciplinaren, mednarodni primerljivosti odprt študij." (objava v: Primorske novice, 20. 01. 2001, 17).

Izjemno uspešno zastavljen in uresničevan program dela v prvih letih obstoja ZRS Koper bo treba tako nadgraditi zlasti v povezavi z nastalimi in nastajajočimi visokošolskimi oz. univerzitetnimi izobraževalnimi programi, še posebno z novo Fakulteto za humanistične študije, pri kateri je ZRS Koper s svojim kadrovskim jedrom že odigralo temeljno programsko poslanstvo, ki je lahko tudi zgled nadaljnjim prizadevanjem na področju znanstvenega in univerzitetnega delovanja.